

Arcyria leiocarpa: verkregen in kweekbakje op schors van een appelboom. Derde vindplaats in Nederland. Bekend van Boeckstein bij Loosdrecht en Doorwerth (1980 in kweekbakje).

Stemonitis virginensis: in dit gebied algemeen.

Stemonitis amoena: slechts éénmaal, in 1978, op een dode beukestam gevonden. Bekend van Doorwerth op dode dennen.

Stemonitis subcaespitosa: verkregen in kweekbakje op schors van paardekastanje. Tweede vindplaats in Nederland. Bekend van Doorwerth, in de natuur gevonden.

Symphytocarpus amaurochaetoides: in dit gebied algemeen, op verschillende soorten dood loofhout of gefructificeerd op materiaal in de buurt daarvan. Ook verzameld op schors van een levende eik. (Bij deze soort is ook ondergebracht een type met grof retikulate sporen, peridiale plaatjes en een uitwendig kapillitiumnet, waarvan ik slechts twee exemplaren heb kunnen verzamelen, die bovendien grotendeels door kevertjes waren opgegeten. Ik houd mij aanbevolen voor toezending van materiaal met deze kenmerken).

Trichia floriformis: in dit gebied vrij algemeen, op dood hout, stronken en mos.

Trichia scabra: een in Nederland algemene soort. Ik houd mij aanbevolen voor toezending van rood-oranje exemplaren, omdat de elateren daarvan zeer sterk kunnen afwijken van de normale. Veel van de punten zijn stomp of voorzien van één tot vier stekels, de elateren hebben verdikkingen en vertakkingen en de spiralen zijn zeer onregelmatig.

Ruim de helft van de soorten van de inventarisatielijst zijn verzameld of waargenomen op een viertal beukestammen die van 1973 tot begin 1980 op het landgoed Oosterbeek hebben gelegen. Daarna zijn ze door nieuwe stammen vervangen. Het zal zeer interessant zijn de ontwikkeling van myxomyceten op deze stammen te volgen.

LITERATUUR

Nannenga-Bremekamp, E. (1979). De Nederlandse Myxomyceten, K.N.N.V., Hoogwoud.

BOEKBESPREKING

ORTON, P.D. & WATLING, R. - *British Fungus Flora, Agarics and Boleti, 2, Coprinaceae, Part. 1 Coprinus*. Royal Botanic Garden, Edinburgh, 1979. 149 pp., waarvan 15 met in totaal 231 zwart-wit tekeningen. Prijs £ 12.-

Van de British Fungus Flora verschenen reeds 2 deeltjes: in 1969 een algemene inleiding met een sleutel tot de families en geslachten (met een kleurenkode) en in 1970 een deel over Boleten en verwanten. De geslachten van de Coprinaceae zullen in enkele achtereenvolgende deeltjes aan de orde komen en het

eerste hiervan, over het geslacht *Coprinus*, is inmiddels verschenen. Het omvat een korte inleiding, een beschrijving van de familie met een groot aantal literatuurverwijzingen, een sleutel tot de geslachten van de *Coprinaceae* en een uitvoerige behandeling van het geslacht *Coprinus*. Na een beschrijving van de geslachtskenmerken en een systematisch overzicht van de soorten volgt een dichotome tabel voor de 92 soorten die in Engeland blijken voor te komen. Hiervan worden behandeld: de synonymie, de morfologie, beschreven volgens een vast schema met, waar mogelijk, ook aandacht voor kenmerken in reinkultuur, genetische kenmerken en habitatkeuze. In de korte discussie per soort wordt ingegaan op de verschillen met andere soorten. De soortbeschrijvingen nemen iets meer dan de helft van het boek in beslag. De tekeningen zijn sober maar zeer to the point en daarom een goede ondersteuning van de tekst. Het boek besluit met lijsten van soorten volgens substraat, een opsomming van de belangrijkste kenmerken in reinkultuur en een aantal nomenklatorische gegevens die het gebruik van andere bronnen, zoals de *Flore* en de publikaties van Kits van Waveren vergemakkelijken. Deze publikatie is een must voor iedereen die zich met inktzwammen wil inlaten. Ook de andere aangekondigde deeltjes zullen door de nederlandse agaricologen met veel belangstelling tegemoet worden gezien. H.A. van der Aa.

FLAMMER, R.- *Differentialdiagnose der Pilzvergiftungen*. 92 pp, 7 pp met kleurenfotos en een ten geleide van M.Moser. Gustav Fischer Verlag, Stuttgart-New York, 1981. Prijs: DM.29.-

Dit duitstalige boekje wil een hulp zijn én voor medici, én voor mycologen die - elk vanuit hun specialisme - op verschillende manier met gevallen van paddestoelvergiftiging te maken kunnen krijgen. De medici vinden er aanwijzingen in hun eigen jargon, determineertabellen naar de symptomen en de belangrijkste vergiftigingssyndromen, inclusief gegevens over de betrokken paddestoelen, de giften, hun werking, de schadelijke concentraties en de therapieën. Voor de mycoloog worden de kenmerken van de betrokken paddestoelen behandeld op de voor hem meer vertrouwde wijze, met aandacht voor verwisselingsmogelijkheden en de determinatie aan de hand van paddestoelresten, waarmee in bepaalde gevallen moet worden gewerkt. Naast de echte, soms dodelijk giftige paddestoelen wordt ook aandacht besteed aan grensgebieden zoals de soorten die het *psilocybinsyndroom* veroorzaken.

In een aanhang worden aanwijzingen gegeven betreffende toe te passen technieken bij onderzoek van paddestoelresten uit maaginhoud en faeces. Een verklarende woordenlijst van medische termen, een literatuurlijst en een register besluiten het boek. De 14 kleurenfotos van giftzwammen zijn goed. Voor direct bij deze problematiek betrokkenen is het een praktische en overzichtelijke handleiding. H.A. van der Aa.

DICKINSON, C. en J. LUCAS - *The encyclopedia of mushrooms*.

Orbis publishing, Londen. 1979. 280 pags; formaat 29 x 23. Prijs (in Engeland) £12.50.

Van de vele plaatjesboeken over paddestoelen die de liefhebber momenteel ter beschikking staan wijkt deze uitgave door opzet en indeling in positieve zin af. De eerste 100 pagina's bevatten rijk geïllustreerde hoofdstukken over de paddestoel in de geschiedenis, de levensstijlen van de fungi, de habitat (van tropisch regenwoud tot champignonbed), nut en onnut van paddestoelen (ziekten, hallucinogenen, vergiftigingskansen en gebruik als voedsel). Hierbij ligt de nadruk op *Agaricales* maar ook andere groepen fungi, inclusief de mikroschimmels, komen aan bod. Dan volgt een zogeheten 'reference section' waarin, na een korte inleiding tot het determineren van paddestoelen, een groot aantal soorten wordt behandeld en afgebeeld. Deze tekst (p. 118-165) is over drie kolommen per pagina verdeeld en de soorten zijn er per hoofdgroep (*Gasteromyceten*, *Hymenomyceten*, 'Agarics') alfabetisch gerangschikt (naar de latijnse namen). Per soort worden de uiterlijke kenmerken, de ecologie, de verspreiding en de mogelijkheden voor de keuken behandeld. Tot slot is er nog een verklarende woordenlijst en een indeks.

Voor al het eerste deel van het boek kan gelden als een van de beste populaire inleidingen tot de algemene mycologie die we de laatste jaren onder ogen kregen. H.A.van der Aa.

CLEMENCON, H., CATTIN, S., CIANA, O., MORIER-GENOUD, R., en SCHEIBLER, G. *Les Quatre Saisons des Champignons. Tome 1, Printemps - Été*, pag. 1-216; *Tome 2, Automne-Hiver*, pag. 217-431. Uitgever: La Editiona Piantanida; Lausanne. 1980. Prijs: DM. 165.-

Zoals uit titel en ondertitels blijkt behandelen deze franstalige, zwitserse boeken de fungusflora in 4 groepen, naar het voorkomen in de 4 seizoenen. In deel 1 gaat hieraan een leergang in determinatie naar moderne inzichten vooraf, geschreven door de eerste auteur. Deze zeer instructieve bladzijden (p.6-15) zijn rijk geïllustreerd met kleine plaatjes die de tekst goed ondersteunen. Dan volgen hoofdstukken over de biologie, de systematiek en nomenklatuur der fungi (p.16-23). Ook het tweede deel opent met inleidende hoofdstukken die hier handelen over de zwitserse wetgeving i.v.m. de gezondheidszorg, de waarde van paddestoelen als voedsel, de giftigheid, de verschillende vergiftigingssyndromen en de paddestoel en zijn milieu. Voorts geeft dit deel een beknopte bibliografie, een verklarende woordenlijst en registers.

In beide delen nemen de soortbeschrijvingen de meeste ruimte in. Elke hoofdgroep wordt voorafgegaan door een korte karakteristiek van het betrokken seizoen. De beschrijvingen zijn vergezeld van veel illustraties waarvan de kleurenfoto's het hoofdbestanddeel vormen. Daarnaast zijn er -soms wel erg primitief ingekleurde- tekeningen waarin met pijltjes of kleine ekstra figuurtjes de aandacht wordt gevestigd op de beslissende kenmerken van de paddestoel. Elke soort heeft een kalendertje waarop met kleur is aangegeven wanneer de soort te verwachten is en wanneer het hoogtepunt van zijn ontwikkeling valt. Voorts wordt ingegaan op habitat, praktisch gebruik en verwisselingskansen, vaak met extra illustraties, waarbij de seizoengrenzen soms worden overschreden: lente-soorten worden vergeleken met zomer- en herfstsoorten etc. Deze beschrijvingen zijn ruim omkaderd en ook overigens is zeer royaal omgesprongen met het mooie (en dure) papier. De afbeeldingen zijn grotendeels goed hoewel ook hier soms sprake is van overdaad als van bepaalde soorten 2e en 3e plaatjes worden opgenomen die eerder dienen om het blad fraaier te vullen dan om nadere informatie te geven (bv *Suillus granulatus*). Bij enkele determinaties kan een vraagteken worden geplaatst zoals bij *Russula pectinata* en de kleine foto van *Lactarius piperatus*. Naast het grote aanbod aan gewone, ook in Nederland algemene soorten treffen we een aantal minder gewone, zelden afgebeelde soorten aan, b.v. bij *Russula*.

Zonder twijfel kunnen deze boeken gelden als een zeer bruikbare inleiding tot de mycologie en de schrijvers zijn er m.i. in geslaagd om voor de serieuze liefhebber toegankelijke teksten te schrijven die de lezer inleiden in de wat moeilijker technieken die men bij gevorderde studie niet meer kan missen. Alles bij elkaar zijn het twee geslaagde boeken waaraan, zoals uit het bovenstaande moge blijken, een zekere luxe niet vreemd is, hetgeen dan ook in de prijs tot uitdrukking is gekomen. H.A.van der Aa.

W.JÜLICH and J.A.STALPERS - *The resupinate non-poroid Aphyllophorales of the temperate northern hemisphere*. North-Holland Publishing Company. Amsterdam, Oxford, New York, 1980. Prijs: f. 120.-

Precies een jaar na de manuskriptaanbieding, op de valreep van 1980 uitgekomen, ontving ik het half januari, stevig verpakt: eindelijk een sleutel voor al die schimmeltjes en korstjes. Het boek meet 26½x18x2 cm, heeft een slappe kft en een in katens genaaide en op karton gelijmde rug. Op het kft pronkt een basidium met twee sporen. Het bevat 335 pagina's met vrijwel uitsluitend tekst. Na inhoud en inleiding is er de "Glossary" van vier pagina's met verwijzingen naar de tekeningen van mikroskopische

elementen op de volgende zes pagina's.

Over algemene verwantschappen wordt ook nog iets geschreven; het uitvouwblad biedt toch al aardig meer dan b.v. Oberwinkler 1965 "Primitieve Basidiomyceten" blz.65.

De behandelde groepen zijn alle niet poroïde korstzwammen die behoren tot de homobasidiomyceten in wijde zin; inclusief *Stereum*, *Kavinia* en *Steccherinum*, *Merulius*, *Irpex*, *Thanatephorus* en de wat *Calocera*-achtige *Cerinomyces*. *Cyphella*-achtigen en *Hymenochaete* ontbreken.

Er is een goede sleutel tot de behandelde geslachten; dichotoom, met duidelijke, merendeels mikroskopische kenmerken, en dikwijls enkele kenmerken gekoppeld. Ook wordt in de hoofdtabel verwezen naar *Hymenochaete* en *Schizopora*. Vaak kan men op meerdere manieren goed uitkomen. Dat geldt ook voor de sleutels binnen de geslachten die op overzichtelijke wijze tussen de beschrijvingen zijn opgenomen. De beschrijvingen zijn zeer kompakt en worden alle gekompleteerd met literatuurverwijzingen. Over verspreiding en oecologie is nog maar weinig bekend, vandaar dat de notities daarover zeer globaal zijn. Het voorkomen b.v. wordt niet voor Nederland aangegeven maar voor Europa. Over de mate van algemeenheid of zeldzaamheid wordt weinig aangegeven. Dat had hooguit gekund voor W.Europa; van andere werelddelen is nog maar weinig bekend. De volgorde der geslachten is alfabetisch. Achterin vinden we de uitgebreide literatuur-indeks van 409 nummers en daarachter een indeks naar geslachten en een indeks naar de soorten waarbij ook de synoniemen en de auteurs zijn vermeld.

Bij het gebruik moest ik weer even wennen aan de namen. Wat Eriksson nog steeds *Hypodontia* noemt heet *Kneiffiella* Karst., en sinds 1966 heet *Christella* Pat. *Trechispora* Karst.: *Gloeocystidiellum citrinum* (Pers). Donk heet nu *Vesiculomyces citrinus*, (Pers.) Hagström. De determineertabellen heb ik direkt uitgeprobeerd op enkele moeilijke gevallen die ik na weinig moeite op naam kreeg (nl. een onderontwikkelde *Aleurodiscus amylaceus* (B.G.) Rogers, *Oliveonia pauxilla* (Jacks.) Donk en *Melzericium bourdotii* Jülich)

Enkele punten van kritiek zijn:

Als men aanneemt dat *Trechispora cohaerens* (Schw.) Jülich et Stalpers de sporen iets dikwandig heeft, kan men er alleen op uitkomen via een "note" bij *Ceraceomyces sublaevis* (Bres.) Jülich, of men moet aannemen dat de basidiën gemiddeld langer zijn dan 25 μ m zodat via 85b en 221b *Trechispora* wordt bereikt.

Op blz. 20 bij punt 45 zal de splitsing "..... or unbranched hyphidia present" tegenover "hyphidia absent" bij haast elke determinatie moeite kosten hoewel in beide wegen men vaak goed uitkomt.

Op blz. 28 bij punt 192b staat "Cystidia without....." enz. maar er zou moeten staan "No cystidia, or without....." enz.

Natuurlijk zijn er vergissingen of drukfouten. Een kaartje met "Errata" zal misschien nog nodig zijn. Ondanks de punten van kritiek verdient het boek een eervolle plaats in het rijtje van veel gebruikte determinatiewerken. In de praktijk blijkt het een handig kompendium te zijn. Het voorziet in een grote behoefte, dat deze tak van de mycologie, voorheen onderontwikkeld en weinig bekend, thans steeds meer in de belangstelling komt. Ieder die zich bezig houdt met resupinaten, ook de amateur, zal dit boek graag willen gebruiken. Voor de meeste gevallen is het m.i. noodzakelijk daarnaast afbeeldingen uit de literatuur, zie indeks, te raadplegen. De auteurs worden gelukgewenst met de afronding van dit omvangrijke werk. Een dergelijk overzicht over de Heterobasidiomyceten zou ook nog wel in een behoefte voorzien. B.W.L. de Vries.